

Жижиг, дунд үйлдвэрлэл (ЖДҮ)- ийн хөгжил, санхүүжилтийн байдал

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ЖДҮ-ИЙН ХӨГЖЛИЙН ТОВЧ ХУРААНГУЙ

1994 онд Монгол улсын Засгийн газар Дэлхийн Банктай хамтран “Ядуурлыг бууруулах төсөл”-ийг хэрэгжүүлж эхэлсэн.

1997 онд Нэгдсэн Үндэсний Байгууллагын Хөгжлийн Хөтөлбөр (НҮБХХ)-өөс МУ-ын төрийн бус 6 байгууллагаар дамжуулан “Микростарт” төслийг хэрэгжүүлж эхэлсэн.

1999 онд анхны Банк бус санхүүгийн байгууллага байгуулагдсан.

2002 онд анхны “Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагаа”-ны тухай хууль батлагдсан

2005 онд “ЖДҮ-ийг дэмжих хөтөлбөрийг” Засгийн газраас баталсан.

2007 онд “Жижиг дунд үйлдвэр”-ийн тухай хууль батлагдсан.

2008 онд Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг болох Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар шинээр байгуулагдсан.

2009 онд Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн зориулалттай тоног төхөөрөмжийг Гааль болон НӨАТ-аас 2012 оныг дуустал чөлөөлөх тухай хуулийг УИХ баталсан.

2009-2010 онуудад ЖДҮ-ийг дэмжих зориулалтаар 60.8 тэрбум төгрөгийг улсын төсвөөс хуваарилж зээлдүүлсэн.

2010 оны байдлаар нийт ААН-үүдийн 90 орчим хувийг ЖДҮ эзэлж, 300 мянга орчим хүн ажиллаж байна.

2010 онд Монгол улсын ЖДҮ-ийг хөгжүүлэх үүднээс Япон улсын Засгийн газраас 75 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг 2 үе шаттайгаар хийхээр боллоо.

(ЖДҮ)-ийн

хөгжүүлснээр

- Ядуурал, ажилгүйдлийг бууруулах;
- Орлогын тэгш бус хуваарилалтыг бууруулах;
- Нийгмийн тогтвортой байдалд дэмжлэг үзүүлэх;
- Хувийн секторын хөгжлийг хангах;
- Эдийн засгийн өсөлтөнд онцгой хувь нэмэр үзүүлэх зэрэг ач холбогдолтой.

ЖИЖИГ ДУНД ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ТҮҮВЭР СУДАЛГАА-2018 он

МОНГОЛБАНК
МОНГОЛ УЛСЫН ТӨВ БАНК

Энэхүү судалгааны үндсэн зорилго нь Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж буй жижиг дунд үйлдвэрлэл (ЖДҮ)-ийн хөгжил, үйл ажиллагааны өнөөгийн байдал, санхүүжилт, тулгарч буй саад бэрхшээлийг тодорхойлж, бодлогын шийдвэр гаргалтад дэмжлэг үзүүлэх мэдээллийг гаргахад оршино.

Судалгаанд хамрагдсан ЖДҮ эрхлэгчид					
	Үйл ажиллагаа явуулж буй ААН		Судалгаанд хамрагдсан ААН		
	Тоо	Хувийн жин	Авсан	Хувийн жин	Нийт ААН-д эзлэх хувь
Архангай	1 110	1,3%	40	2,1%	3,6%
Баян-Өлгий	1 577	1,9%	56	2,9%	3,6%
Баянхонгор	1 196	1,4%	42	2,2%	3,5%
Булган	1 257	1,5%	46	2,4%	3,7%
Говь-Алтай	873	1,1%	30	1,6%	3,4%
Говьсүмбэр	307	0,4%	11	0,6%	3,6%
Дархан-Уул	2 234	2,7%	76	4,0%	3,4%
Дорноговь	661	0,8%	39	2,0%	5,9%
Дорнод	1 521	1,8%	55	2,9%	3,6%
Дундговь	1 119	1,3%	23	1,2%	2,1%
Завхан	1 349	1,6%	46	2,4%	3,4%
Орхон	2 422	2,9%	91	4,7%	3,8%
Өвөрхангай	1 420	1,7%	50	2,6%	3,5%
Өмнөговь	1 563	1,9%	54	2,8%	3,5%
Сүхбаатар	790	1,0%	29	1,5%	3,7%
Сэлэнгэ	2 074	2,5%	72	3,7%	3,5%
Төв	1 304	1,6%	48	2,5%	3,7%
Увс	1 559	1,9%	58	3,0%	3,7%
Улаанбаатар	53 910	64,9%	891	46,4%	1,7%
Ховд	1 993	2,4%	68	3,5%	3,4%
Хөвсгөл	1 728	2,1%	59	3,1%	3,4%
Хэнтий	1 119	1,3%	38	2,0%	3,4%
Нийт	83 086	100,0%	1 922	100,0%	2,3%

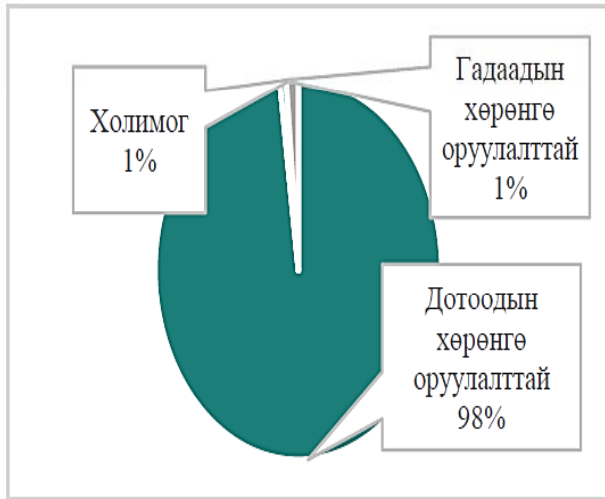
Эх сурвалж: Үндэсний статистикийн хороо, судалгааны багийн тооцоолол

Санал асуулгад оролцогчдыг аймаг, нийслэлээр авч үзвэл нийт оролцогчдын

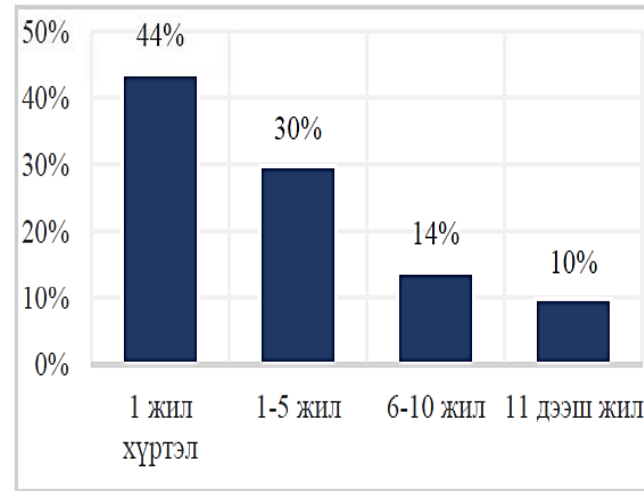
- 46%-ийг Улаанбаатар хотын,
- 54%-ийг орон нутгийн ЖДҮ эрхлэгчид эзэлж байгаа.

Ерөнхий мэдээлэл

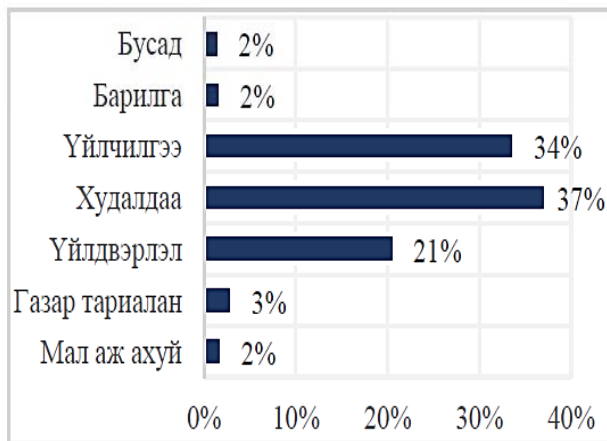
Аж ахуй нэгжийн өмчийн хэлбэр

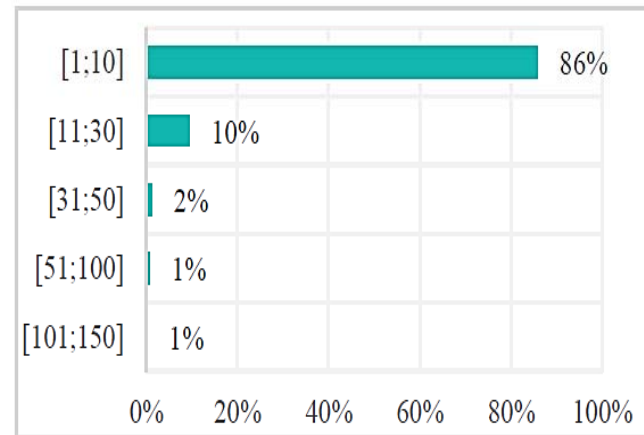
Үйл ажиллагаа эрхэлж буй хугацаа

Аж ахуй нэгжийн үйл ажиллагааны төрөл

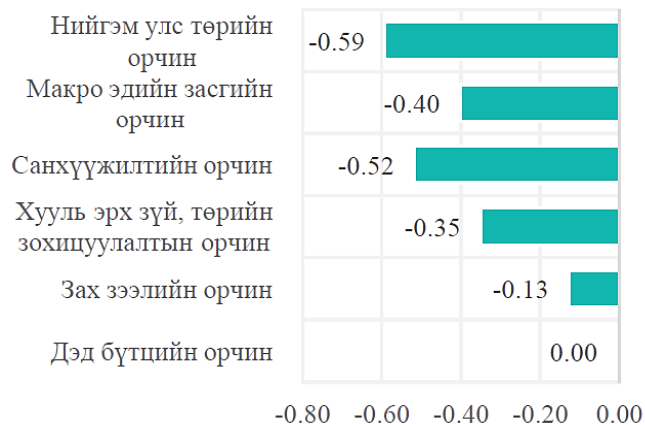
Аж ахуй нэгжийн ажиллагсдын тоо

Үйл ажиллагаа эрхлэх орчны судалгаа

Зураг 3.1 | ЖДҮ эрхлэгчдийн бизнесийн орчин

/-2=маш муу, -1=муу, 0=боломжийн, 1=сайн, 2=маш сайн/

Эх сурвалж: ЖДҮ-ийн түүвэр судалгаа -2018

Зураг 3.10 | Хууль эрх зүйн орчин /үзүүлэлтээр/

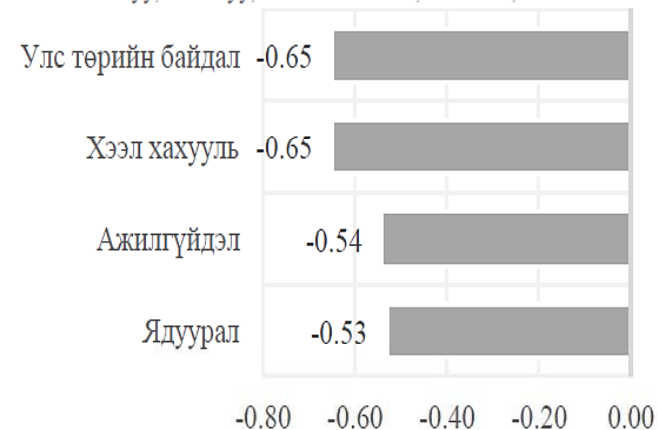
/-2=маш муу, -1=муу, 0=боломжийн, 1=сайн, 2=маш сайн/

Эх сурвалж: ЖДҮ-ийн түүвэр судалгаа -2018

Зураг 3.7 | Нийгмийн орчин /үзүүлэлтээр/

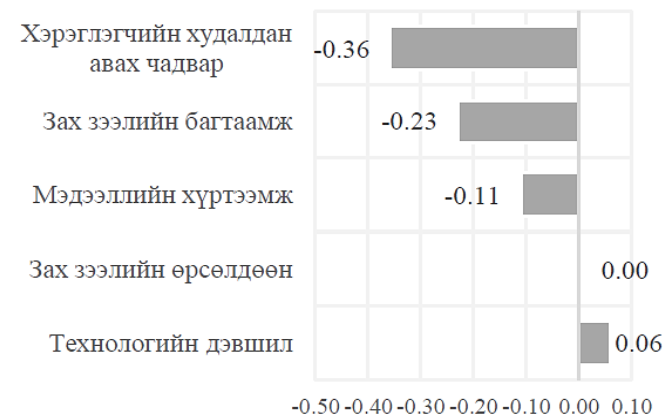
/-2=маш муу, -1=муу, 0=боломжийн, 1=сайн, 2=маш сайн/

Эх сурвалж: ЖДҮ-ийн түүвэр судалгаа -2018

Зураг 3.13 | Зах зээлийн орчин /үзүүлэлтээр/

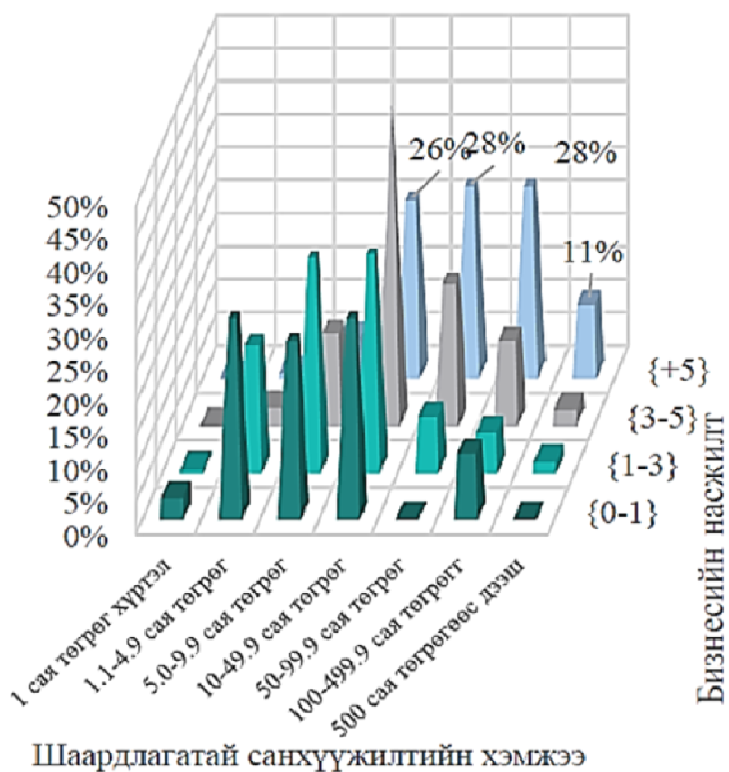
/-2=маш муу, -1=муу, 0=боломжийн, 1=сайн, 2=маш сайн/

Эх сурвалж: ЖДҮ-ийн түүвэр судалгаа -2018

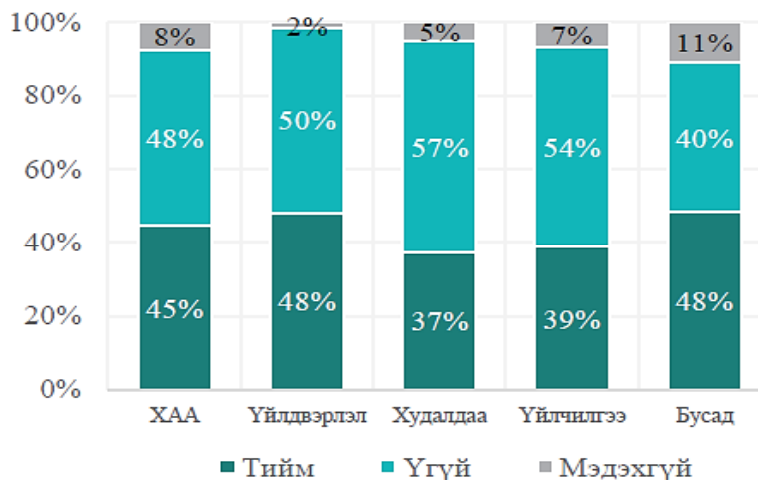
Санхүүжилтын байдал

Шаардлагатай санхүүжилтийн хэмжээ /бизнесийн насжилтаар/

Зураг 4. 2 | Санхүүжилт авсан байдал /салбараар/

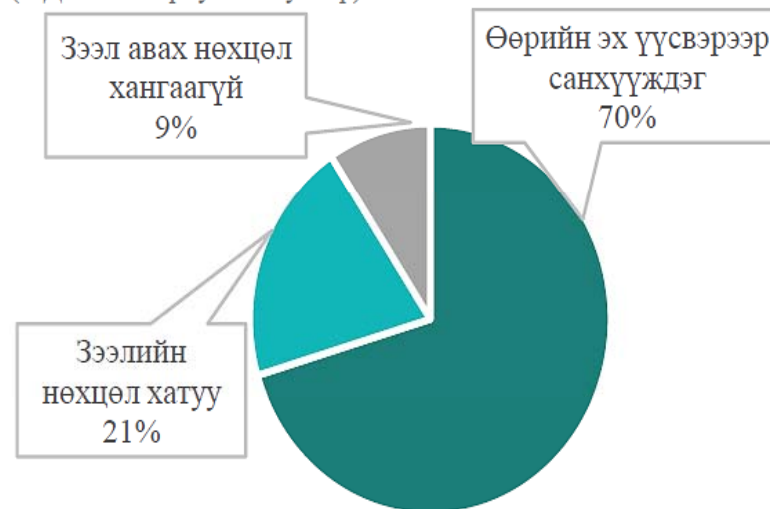
(ЖДҮ-ийн хариулсан хувиар)

Эх сурвалж: ЖДҮ-ийн түүвэр судалгаа -2018

Зураг 4. 7 | Санхүүжилт аваагүй шалтгаан

(ЖДҮ-ийн хариулсан хувиар)

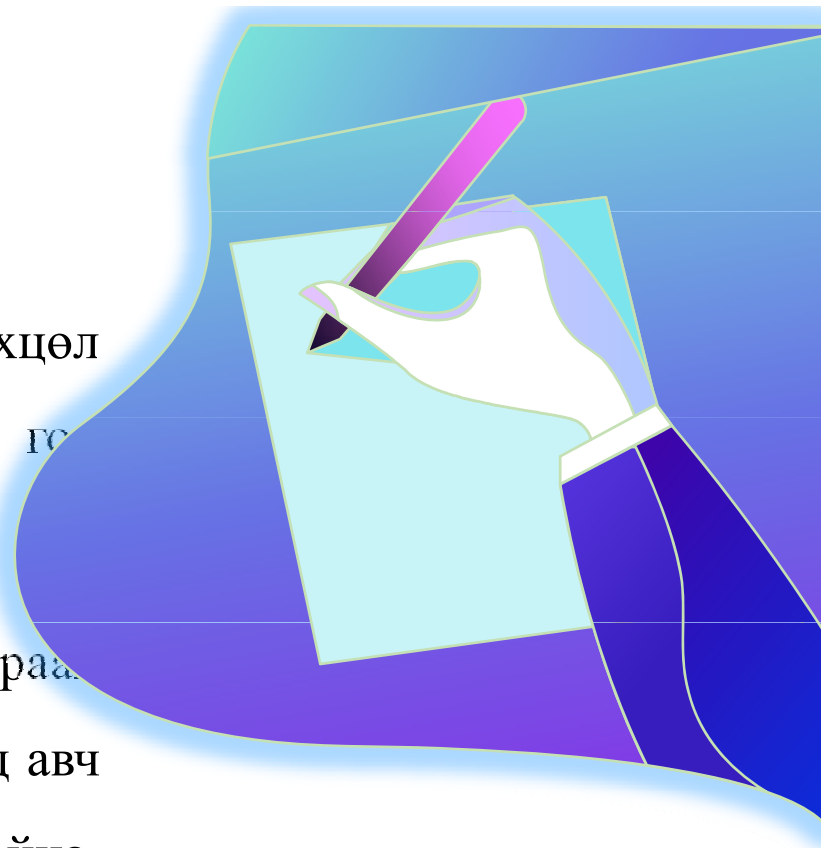
Эх сурвалж: ЖДҮ-ийн түүвэр судалгаа -2018

Дүгнэлт

- ЖДҮ-ийн хөгжилд улс төрийн нөхцөл байдал болон хээл хахууль хамгийн гол хүндрэлийг учруулж байна.
- ЖДҮ эрхлэгчдийн зүгээс цаашид дараах арга хэмжээнүүдийг бодлогын түвшинд авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай гэж үзсэн байна.

Үүнд:

- ✓ Төрийн байгууллагын үйлчилгээг чирэгдэлгүй болгох;
- ✓ Татварын таатай орчинг бүрдүүлэх;
- ✓ Авилгалыг бууруулах.

ЖИЖИГ, ДУНД ҮЙЛДВЭРИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ САН

Засгийн газраас ЖДҮ-ийг хөгжүүлэх зорилгоор иргэн, аж ахуй нэгжид 30 саяас 2 тэрбум хүртэлх төгрөгийг тав хүртэл жилийн хугацаатай, жилийн гурван хувийн хүүтэйгээр, эхний хоёр жилд үндсэн зээлээс чөлөөлөх маш хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр олгодог.

ТӨСӨЛ СОНГОН ШАЛГАРУУЛАХ ҮЕ ШАТ

ТӨРИЙГ ХҮЧГҮЙДҮҮЛЖ БУЙ ТЭРБУМТАН ТҮШЭЭД БУЮУ ЖДҮ-ЧИН ГИШҮҮД

- ЖДҮХС-гаас зээл авсан 134 компанийн 122 нь УИХ-ын гишүүд болон Засгийн газар, бусад төрийн өндөр албан тушаалтны гэр бүлийн хүмүүсийнх байна.
- УИХ-ын 16 орчим гишүүн өөрийн эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа ашиглан, хамаарал бүхий этгээдээрээ дамжуулан ЖДҮХС-гаас зээл авсан нь хуулийн байгууллагын мөрдөн шалгалтын явцад тогтоогдсон байдаг.

ЖДҮХС-аас зээл авсан УИХ-ЫН ГИШҮҮД

№	Овог, Нэр	Өөрийн орлого (сая ₮)	Гэр бүлийн орлого (сая ₮)	Орон сууцн ы тоо	Орон сууцн ы өртөг (сая ₮)	Хадгала мжийн хэмжээ (сая ₮)	Хувьц аа эээмш дэг компа ни	Авсан зээлийн хэмжээ (сая ₮)
1	Б.Батзори г	22.2	320.6	3	3,800.0	346.0	5	1,400.0
2	Я.Содбаа тар	30.5	242.0	3	928.0	-	6	1,200.0
3	Ж.Энхбая р	14.3	2.4	-	485.5	A2 1,700.0	2	1,950.0
4	Г.Солтан	22.7	342.0	13	1,080.0	380.4	3	950.0
5	Н.Оюунд арь	22.7	1,400.0	4	430.0	332.9	20	800.0

ЖДҮ-ийг хөгжүүлэх санд УИХ-аас 2016 онд 56.7 тэрбум, 2017 онд 50.6 тэрбум, 2018 онд 65 тэрбум төгрөгийг улсын төсвөөс төвлөрүүлэн өгчээ.

Гэтэл зорилтот бүлэгтээ хүрч чадахгүйгээс болж 2019 оны ЖДҮ-ийг хөгжүүлэх сангийн төсвийг танаж багасгасан байна

Та бүхнийг хүрэлцэн ирэхийг урьж байна.

- ❖ **“ЖДҮ эрхлэгчдэд зөвлөх нь” сэдэвт сургалт**
- ❖ **Үндэсний худалдаа аж үйлдвэрийн танхимд**
- ❖ **5-р сард**

Өнөөдөр бид:

- Эдийн засгийн эрх чөлөөг боогдуулахад хүний эрх ихээр зөрчигддөг
- ЖДҮ-г хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийн зарцуулалт нь хүний эрх зөрчжээ
- Эдийн засгийн уналт, ухралтын эх үндэс-авлига
- ЖДҮ-г хөгжүүлэх сангийн хөрөнгө зориулалт бүхий эзэндээ хүрвэл эдийн засаг, нийгмийн чухал ач холбогдолтой.

НҮБ-н Хүний эрхийн зөвлөлд илгээх тайланд:

- ЖДҮ хөгжүүлэх сангийн зорилго, зорилтыг дахин тодорхойлох
- Олон нийтийг мэдээллээр хангах
- Сургалт сурталчилгаа явуулах
- Тухайн жилд засгийн газраас хэрэгжүүлэх чиг шугам, бодлого, дэмжих салбар тодорхой байх, тогтвортой хөгжлийн бодлогод нийцсэн байх
- Нөөц хувиарлалт хүртээмжтэй байх
- Улс төрөөс ангид, төсөл хөтөлбөрийг засгийн эрх баригчид, бусад хүчин ашиглах боломжгүй болгох
- Сангаас авсан зээлийн хөрөнгийн эргэн төлөлт, төсвийн хэрэгжилт, тайлан ил байх
- Санд олон нийтийн зүгээс хяналт тавих боломж бүрэн хангагдсан байх

Та бүхэн саналаа хэлнэ үү.

*Анхаарал
тавьсанд
баярлалаа.*

